
Alumna: Eva Cid

Tutor: Enric Mateu Palau

L'amor com a construcció literària i filosòfica

Presentació

«Quantes persones s'enamorarien si no haguessin sentit a parlar mai de l'amor?» (F. Rochefoucauld, *Reflexiones o sentencias y máximas morales*, 1665.)

El primer cop que vaig sentir aquesta frase va exercir un poder molt gran sobre mi; fins al punt de fer-me replantejar la vivència de totes les meves experiències amoroses fins aleshores. Una gran pregunta agafava forma al meu cap: quin és el veritable motiu que m'indueix a sentir-me així envers una altra persona? És una necessitat intrínseca meva, i per tant compartida per la resta d'éssers humans de forma innata, o simplement és una construcció artificial?

Seguidament, em vaig parar a pensar sobre quines eren aquelles persones que a mi m'havien parlat de l'amor per primer cop. De forma instantània, em van venir al cap els primers llibres que havia llegit, en què apareixien els rols de princesa i príncep, i les primeres pel·lícules infantils. En general, per tant, tot un seguit de productes culturals que havien projectat una idea d'amor sobre mi, la qual jo havia absorbit durant disset anys de la meva vida.

Era possible, per tant, que l'amor que havia viscut fins aleshores fos només un artefacte cultural que havia acabat traspasant a les meves emocions, traduint-se així en la meua manera de pensar, consegüentment en la manera d'actuar i, finalment,

en la de viure. La hipòtesi a partir de la qual havia de dur a terme el meu TDR, per tant, era clara: l'amor és una construcció artificial creada a partir de l'exposició a determinats productes culturals.

Per fer-ho, però, m'he volgut centrar en un tema que m'apassiona, com és la literatura. Amb aquest treball, a banda d'arribar a unes conclusions entenedores sobre el fenomen de l'amor, per sobre de tot volia fer un treball que dignifiqués i posés en valor les humanitats. Tombar el maleït tòpic que les estudiants d'aquesta branca hem de sentir dia a dia: «la literatura no serveix per a res».

Tenia com a màxim objectiu, per tant, demostrar que la poesia i la literatura, lluny de ser inútils, són el marc teòric en què ens movem quan, en el món físic, construïm vincles, estimem i som estimats.

Metodologia

Per dur a terme el treball, l'he dividit en tres grans àmbits: l'àmbit sociològic, l'àmbit literari i l'àmbit filosòfic. A banda, en un quart bloc he realitzat un estudi sobre un tipus d'amor modern: el poliamor.

En el primer bloc vaig realitzar una anàlisi d'una obra de dos sociòlegs britànics, Peter Berger i Thomas Luckmann: *La construcció social de la realitat*. El segon bloc l'he basat en una explicació sobre el mite amorós de *Tristany i Isolda* i el període literari de l'amor cortès, arribant fins al Dolce Stil Nuovo i a la *Vita Nuova* de Dante, endinsant-nos també en la seva vivència personal amb la jove Beatriu. En tercer lloc, en l'àmbit filosòfic he realitzat una anàlisi de la gran obra de Plató *El Banquet*.

Finalment, per tal d'exemplificar el poliamor modern, m'he fixat en el vincle sexoafectiu que van mantenir Jean-Paul Satre i Simone de Beauvoir a principis de segle xx.

La part pràctica del treball ha consistit en la lectura dels assajos següents: *Amor y Occidente*, de Denis de Rougemont; *La alegoría del amor*, de Carroll Lewis, i *La mujer en el tiempo de las catedrales*, de Régine Pernoud.

Cos del treball

L'anàlisi en l'àmbit sociològic de l'obra de Peter Berger i Thomas Luckmann ens explica que els éssers humans tenim tres tipus de socialització al llarg del nostre creixement. El primer tipus s'anomena socialització primària i té lloc durant la infància. En aquest moment, el nostre cervell comença a crear uns processos subjectius propis, que seran després les eines que nosaltres emprarem per desxifrar el món, decodificar-lo i entendre'l des de la nostra pròpia òptica. Luckmann i Berger afirmen que es creen des del llenguatge: és a dir, allò que nosaltres hem sentit i la manera d'adreçar-se a nosaltres crea un pòsit que ens conforma com a persones.

Aquest estudi reafirmava, així doncs, la meua tesi, perquè... Què és la literatura, sinó el màxim exponent de la llengua?

En l'àmbit literari, durant l'estudi de l'amor cortès he après que els trobadors tenien una forma extremadament rígida de fer poesia. És a dir, no es donava peu a l'originalitat o la intimitat estreta de l'autor, sinó que s'entenia la literatura com una còpia rere una altra d'uns poemes amb uns mateixos esquemes mètrics, lingüístics i temàtics. Aquestes lleis es recollen, de fet, en una obra anomenada *Leys d'Amors* de Guilhem Molinier (1328-1355). M'he fixat que aquesta rigidesa a l'hora de fer poesia tenia una correspondència en els esquemes socials i polítics de l'època, basats en un tipus de societat feudal, en què era impossible canviar de classe social.

A banda, després de la lectura de diferents mites en què s'hi reflectia l'amor cortès he arribat a la conclusió que la dona no estava empoderada. És a dir, malgrat tenir un poder de decisió, no se l'estimava com un subjecte que estima, que pateix i que vol autonomia, sinó més aviat com un instrument que servia al trobador per tal de fer la seva obra.

El Banquet de Plató és una obra que recull sis discursos teòrics sobre el concepte de l'amor de sis filòsofs diferents: Sòcrates, Fedre, Alcibiades, Aristòfanes, Pausànies i Erixímac. En el meu treball no he pogut desenvolupar-los tots, així que m'he centrat en els discursos sobre el mite de l'Androgen, l'amor platònic i la relació vincular entre Alcibiades i Sòcrates. El mite de l'Androgen és interessant perquè ens mostra que el mite de la mitja taronja ens ha vingut escrit des de l'antiguitat: en aquest mite clàssic se'ns parla sobre la necessitat de trobar la nostra meitat. En canvi, la relació vincular entre Alcibiades i Sòcrates és interessant perquè ens posa sobre la taula, un cop més, la idea que els obstacles fan exaltar l'amor; igual que se'ns planteja a l'amor platònic, als cants d'Abelone de Rilke i igual que ens ho demostra la relació vincular entre Dante i Beatriu al món físic, al segle XIII.

Per acabar, m'he centrat en un concepte d'amor modern: el poliamor. Per fer-ho, m'he fixat en la relació vincular entre Sartre i Simone de Beauvoir, situant-la a la dècada de 1920. En aquest treball he tractat el poliamor com una posició política, entenent-lo així com una manera de canviar la toxicitat que emana molts cops de l'anomenat vincle romàntic. Per entendre l'afectivitat com un fenomen amb substància política, he esmentat Kate Millet, una referent durant la segona onada feminista dels anys 60 i 70.

Conclusions

Després de la recerca he pogut establir que la meua hipòtesi és relativament certa, però en cap cas es pot corroborar en la seva totalitat.

Hem observat, mitjançant l'amor cortès i l'anàlisi d'*El banquet*, que hi ha una correspondència evident entre la literatura i el món físic.

En el primer cas, escrivien d'una forma molt rígida, i la seva manera d'entendre l'amor i de viure (en l'organització sociopolítica) també ho era. En el segon, obser-

vem que existeix un concepte d'amor molt més líquid i plural, ja que en l'obra hi ha sis discursos molt diferents entre ells sobre l'amor, i el món físic també era així. És a dir, ens trobem en una societat, durant la Grècia del segle IV aC, avesada al saber, a qüestionar, a posar en dubte i al coneixement.

Així doncs, la relació que trobem entre literatura i vida és innegable. Ara bé, la problemàtica s'esdevé en el moment que volem establir un vincle unidireccional. És a dir, no podem afirmar de forma inequívoca que la literatura creï la vida, ja que podria ser que la vida existís per ella mateixa i els productes culturals simplement s'encarreguessin de reflectir-ho.

Per tant, establim una relació bidireccional entre ambdós fenòmens: és a dir, la literatura i la vida es retroalimenten entre elles fins a diluir les seves fronteres.

Per una altra banda, he comprovat que el concepte de la dona és cabdal per modificar la idea de l'amor: durant l'amor cortès trobem un amor molt concret, lligat a unes lleis rígides, i ens trobem en una època en què a la dona se l'entenia com un objecte. En canvi, quan comencen a aparèixer els moviments de la segona onada feminista, amb referents com Kate Millet, és quan comencem a trobar discursos en què es trenca el concepte d'amor.

La dona ja no queda relegada a ser una minyona de casa, sinó que comencem a veure esclatxes de llum, entenent-la com un ésser independent de la família. L'amor deixa de ser una arma per sotmetre la dona a la voluntat d'un home (o a l'art d'aquest, com passava amb l'amor cortès), sinó simplement per passar-s'ho bé, estimar-se i ser estimades.

Simone de Beauvoir va ser un exemple en aquest sentit.

Bibliografia i bibliografia web

-Rougemont, D. *Amor y occidente*. Ed. Kairós. Barcelona, 1978. - Lewis, C. S. *La alegría del amor*. Ed. Encuentro. Madrid, 2015. - Pernoud, R. *La mujer en el tiempo de las catedrales*. Ed. Juan Granica, S.A. Barcelona, 1982. - Berger, P. y Luckmann. *La construcción social de la realidad* (Cap. III). Buenos Aires: Amorrortu, 1986. - Armas, I. *Simone de Beauvoir: amar sin ataduras*. Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. Alicante, 2008. - Fuster, J. *Diccionario per a ociosos* (Concretament l'article Amor). Edicions 62. Barcelona, 1997. - <<https://www.zendalibros.com/amor-cortes-amor-carnal/>> [Consulta: 16 de juliol 2020] - <<https://www.gaceta.unam.mx/el-amor-sigue-siendo-una-construccion-social/>> [Consulta: 16 juliol 2020] - <<https://www.gaceta.unam.mx/amor-liquido-y-lo-objetos/>> [Consulta: 16 juliol 2020] - <https://youtu.be/XTadJWg_2DU> [Consulta: 22 agost 2020] - <http://www.scielo.org.pe/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1016-913X2011000100007> [Consulta: 7 setembre 2020] - <<http://compostela.blogspot.com/2015/02/el-banquete-de-platon-7-el-discurso-de.html>> [Consulta: 7 setembre 2020] - <<https://literaturamedievalucab.com>>

wordpress.com/2016/12/19/dolce-stil-nuovo-dulce-estilonuevo/> [Consulta: 12 de setembre 2020] - <<https://sites.google.com/site/losminutosqueprecedenalsueno/home/dante-introduccion/eldolce-stil-nuovo>> [Consulta: 12 de setembre 2020] - <<http://apuntesliteraturaextranjera.blogspot.com/2009/12/il-dolce-stil-nuovo-es-la-expresionmas.html>> [Consulta: 12 de setembre 2020] - <<https://www.bbc.com/mundo/noticias-47420005>> [Consulta: 12 de setembre 2020] - <<http://elblogdemara5.blogspot.com/2017/08/analisis-de-la-vida-nueva-de-dante.html>> [Consulta: 13 setembre 2020] - <<http://la-biblioteca-de-laura.blogspot.com/2013/04/vagando-por-la-historia-beatriz-y-laura.html>> [Consulta: 13 setembre 2020] - <<https://www.catalunya-vanguardista.com/laura-y-petrarca/>> [Consulta: 13 setembre 2020] - <<http://www.visat.cat/literatura-universal-catala/cat/fragments/184/130/0/28/alemany/johann-wolfgang-von-goethe.html>> [Consulta: 12 setembre 2020] - <<https://lilianacosta.com/las-penas-del-joven-werther/>> [Consulta: 15 setembre 2020] - <<https://www.efesalud.com/amor-romantico-que-queda/>> [Consulta: 17 setembre 2020] - <<https://psico.edu.uy/presencias-en-medios/el-amor-romantico>> [Consulta: 19 setembre 2020] - <https://www.cuerpomente.com/blogs/coral-herrera/mito-amor-romantico-ventajas-amor-sin-romanticismo_1943> [Consulta: 19 setembre 2020] - <<https://www.animalpolitico.com/lovaholicos-anonimos/la-poligamia-el-amor-entre-sartre-y-simone-de-beauvoir/>> [Consulta: 20 setembre 2020] - <<https://www.muyinteresante.es/salud/sexualidad/articulo/poliamor-se-puede-querer-a-mas-de-una-persona-391477398949>> [Consulta: 27 setembre 2020] - <<https://psicologiamente.com/pareja/poliamor-relaciones-poliamorosas>> [Consulta: 27 setembre 2020]
